

อิทธิพลของภาษาไทยที่มีต่อภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย

อรพัช บวรรักษา¹

รองศาสตราจารย์, อาจารย์
สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
orapat_tu@hotmail.com

วิราพร หงษ์เวียงจันทร์²

อาจารย์
สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
wiraphorn08@gmail.com

เนมิ อุณากรสวัสดิ์^{3*}

อาจารย์ ดร.
สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
nemi@vru.ac.th

รับบทความ: 13 สิงหาคม 2567

แก้ไขบทความ: 26 กันยายน 2567

ตอบรับบทความ: 30 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องอิทธิพลของภาษาไทยที่มีต่อภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอิทธิพลของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยที่มีต่อระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย และ 2) ศึกษาอิทธิพลของคำศัพท์ภาษาไทยที่มีต่อคำศัพท์ภาษาไทเขิน

¹ ผู้แต่งหลัก (First Author)

^{2,3} ผู้แต่งร่วม (Co-first Author)

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author)

ถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย ผลการศึกษาอิทธิพลของระบบเสียงวรรณยุกต์พบว่าหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทเขินทั้ง 2 ถิ่นมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงเท่ากัน มีการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์เป็น 3 ทาง (Three ways split) เหมือนกัน และมีการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในแนวตั้งตรงกัน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทเขินยังคงอัตลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ตัวเองไว้ได้เป็นอย่างดี ด้านอิทธิพลของคำศัพท์พบว่าทั้งภาษาไทเขินทั้ง 2 ถิ่นได้รับอิทธิพลจากภาษาไทย โดยภาษาไทยมาตรฐานมีอิทธิพลต่อทั้งภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุงและภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือมีอิทธิพลต่อภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่เท่านั้น

คำสำคัญ: ไทเขิน, เชียงตุง, เชียงใหม่, หน่วยเสียงวรรณยุกต์, คำศัพท์

Influence of Thai Language on Tai Khün Language in Kengtung, the Republic of the Union of Myanmar and Tai Khün Language in Chiang Mai Province, Thailand

Orapat Borwornraksa

Associate Professor

Thai Language Department, Faculty of Liberal Arts,

Thammasat University

E-mail. orapat_tu@hotmail.com

Wiraphorn Hongwiangchan

Lecturer

Thai Language Department, Faculty of Liberal Arts,

Thammasat University

E-mail. wiraphorn08@gmail.com

Nemi Unakornsawad

Ph.D., Lecturer

Thai Language Department, Faculty of Humanities & Social Sciences,

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal Patronage

Pathum Thani Province

E-mail. nemi@vru.ac.th

Received: August 13, 2024

Revised: September 26, 2024

Accepted: October 30, 2024

Abstract

The research article titled “The Influence of the Thai Language on the Tai Khün Languages of Kengtung, the Republic of the Union of Myanmar, and Chiang Mai Province, Thailand” aimed to 1) study the influence of the Thai tonal system on the Tai Khün Languages of Kengtung, the Republic of the Union of Myanmar and Chiang Mai Province, Thailand and 2) examine the influence of Thai vocabulary on the Tai Khün Languages of Kengtung, the Republic of the Union of Myanmar and Chiang Mai Province, Thailand. The results reveal that

the Tai Khün languages of Kengtung and Chiang Mai share similarities, including five tonal units, a three-way tonal split, and vertically aligned tonal splits. This indicates that the Tai Khün ethnic groups have successfully preserved their distinct tonal identities. Additionally, the study shows that standard Thai has influenced the vocabulary of both Tai Khün languages, while the Northern Thai dialect has only impacted the Tai Khün language of Chiang Mai.

Keywords: Tai Khün, Kengtung, Chiang Mai, Tonal System, Vocabulary

บทนำ

บริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพื้นที่ที่มีคนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญ 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก ภาษาตระกูลจีน-ทิเบต ภาษาตระกูลม้ง-เมี่ยน ภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน และภาษาตระกูลไท จึงกล่าวได้ว่าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใช้ภาษาหลากหลายตระกูล โดยเฉพาะกลุ่มที่พูดภาษาตระกูลไทซึ่งมีบทบาทสำคัญ เนื่องจากมีการกระจายตัวอยู่ในหลายประเทศ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศกัมพูชา และสหพันธรัฐมาเลเซีย โดยภาษาตระกูลไทประกอบด้วย 24 กลุ่มภาษาและเป็นภาษาหลักของคนส่วนใหญ่ในประเทศไทย ในประเทศไทยมีผู้ใช้ภาษาตระกูลไทถึงร้อยละ 92 ของประชากร เช่น ภาษาไทยกลาง ภาษาญ้อ ภาษาผู้ไท และภาษาไทเขิน (สุวิไล เปรมศรีรัตน์, 2549: 8)

ผู้พูดภาษาไทเขินหรือกลุ่มชาติพันธุ์ไทเขินกระจายตัวอยู่ทั้งในประเทศไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (2566) กล่าวว่า เหตุการณ์ทางการเมืองทำให้ชาวไทเขินจากเชียงตุงอพยพมาตั้งถิ่นฐานในภาคเหนือของไทยหลายครั้ง โดยเฉพาะช่วงที่พม่าเมืองเชียงใหม่ในยุคเจ้ากาวิละที่นำผู้คนจากเชียงตุงมาตั้งรกรากบริเวณนอกกำแพงเมืองเชียงใหม่ที่ประตูลายยา ซึ่งแบ่งกลุ่มตามระบบเครือญาติและช่างฝีมือ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของชุมชนไทเขินในล้านนาก่อนรวมเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย ปัจจุบันชาวไทเขินในไทยกระจายตัวอยู่ในเชียงใหม่ เชียงราย และลำพูน โดยจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีชาวไทเขินอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น โดยเฉพาะที่อำเภอสันป่าตอง ดั้งที่ อรพัส บวรรักษา และคณะ (2563) กล่าวว่า บ้านต้นแหนหลวงและบ้าน ต้นแหนน้อย ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่เป็นหมู่บ้านที่มีชาวไทเขินอาศัยอยู่หนาแน่นมากที่สุด

การย้ายถิ่นฐานและการตั้งถิ่นฐานของชาวไทเขินในประเทศไทยทำให้เกิดการสัมผัสทางภาษา สุวัฒน์ ประวีติ (2556: 22) กล่าวว่า การสัมผัสภาษา (Language contact) เป็นปัจจัยที่เกิดกับผู้มีความรู้สองภาษา (bilingual) หรือผู้มีความรู้หลายภาษา (multilingual) ผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคือเกิดการแทรกแซงของภาษา (linguistic interference) หรือมีการยืมหน่วยทางภาษาจากภาษาหนึ่งไปใช้อีกภาษาหนึ่ง ทำให้เกิดหน่วยใหม่ขึ้น เช่น มีหน่วยเสียงใหม่ หรือคำใหม่ สอดคล้องกับอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2548: 92-104) ที่กล่าวว่า การสัมผัสภาษาเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติในสังคมหลายภาษา ซึ่งอุดมไปด้วยผู้รู้หลายภาษา และคนเหล่านี้พูดหลายภาษาสลับกันหรือปนกัน ภาษาของคนเหล่านี้จึงมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน และการสัมผัสภาษาเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาษา

ทั้งภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทยมีการสัมผัสกับภาษาไทย จากการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัยพบว่าภาษาไทเขินในจังหวัดเชียงใหม่มีการสัมผัสภาษากับภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยมาตรฐาน ส่วนภาษาไทเขินในเชียงตุงมีการสัมผัสกับภาษาพม่า และภาษาไทยมาตรฐานจากการรับสารผ่านสื่อต่าง ๆ ของประเทศไทย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทเขินทั้งเชิงวัฒนธรรมและเชิงภาษาศาสตร์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 : ตารางเปรียบเทียบการศึกษาระบบเสียงภาษาไทยจีน

เจ้าของผลงาน	ปีที่ศึกษา	ถิ่นที่ใช้ศึกษา			จำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์	
		เชียงใหม่	เมียนมา	อื่น ๆ	5	6
Søren Egerod	2500			✓ (ไม่ระบุ)		✓
Rasi Petsuk	2521		✓		✓	
Kullavanijaya, P.,&L-Thongkum	2543	✓				✓
Robert Wyn Owen	2551		✓		✓	
	2555		✓		✓	✓
พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล	2555			✓ (บ้าน)		✓
ภัสร์จิตา ทาวร และคณะ	2566	✓			✓	✓

จากตารางเปรียบเทียบข้างต้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาระบบเสียงภาษาไทยจีนด้านระบบเสียงวรรณยุกต์นิยมศึกษาในพื้นที่ 2 พื้นที่ คือ จังหวัดเชียงใหม่ประเทศไทย และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และได้ผลการวิจัยด้านระบบเสียงที่ไม่สม่ำเสมอ นอกจากนี้งานวิจัยหลายเรื่องชี้ให้เห็นว่าระบบเสียงในภาษาไทยจีนได้รับอิทธิพลจากการสัมผัสกับภาษาไทย เช่น งานวิจัยของพิณรัตน์ อัครวัฒนากุล ที่กล่าวว่าการที่ภาษาไทยจีนที่ตำบลป่าคามีวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงน่าจะเป็นเพราะได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยถิ่นเหนือ

นอกจากการศึกษาระบบเสียง งานวิจัยบางเรื่องยังศึกษาเรื่องระบบคำ เช่น ผลการศึกษาของ Rasi Petsuk (1978) พบว่าคำบางคำในภาษาไทยจีนมีสองความหมาย โดยมีความหมาย 1 ความหมายเหมือนภาษาไทย ส่วนคำที่มีความหมายเดียวมักคล้ายคลึงกับภาษาไทย ด้านพิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2555) พบว่าภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษาได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นเหนืออย่างชัดเจน โดยเฉพาะการแปรและเปลี่ยนแปลงคำศัพท์และเสียงที่แสดงถึงการใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นภาษาที่สอง ผลการศึกษาชี้ว่าภาษาไทยมาตรฐานและถิ่นเหนือมีอิทธิพลต่อภาษาไทยถิ่นอย่างมากจากการสัมผัสภาษา

จากความน่าสนใจเกี่ยวกับอิทธิพลทางภาษาที่ภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยมาตรฐานมีต่อภาษาไทยถิ่นทั้งในเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอิทธิพลของภาษาไทยที่มีต่อภาษาไทยถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพ เมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยที่มีต่อระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคำศัพท์ภาษาไทยที่มีต่อคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ผู้วิจัยใช้แนวคิดการวิเคราะห์วรรณยุกต์โดยใช้กล่องทดสอบวรรณยุกต์ของวิลเลียม เจ เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) ในการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ โดยดัดแปลงคำบางคำเพื่อให้สื่อสารกับผู้ออกภาษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนการวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ใช้วิธีทางกลศาสตร์โดยใช้

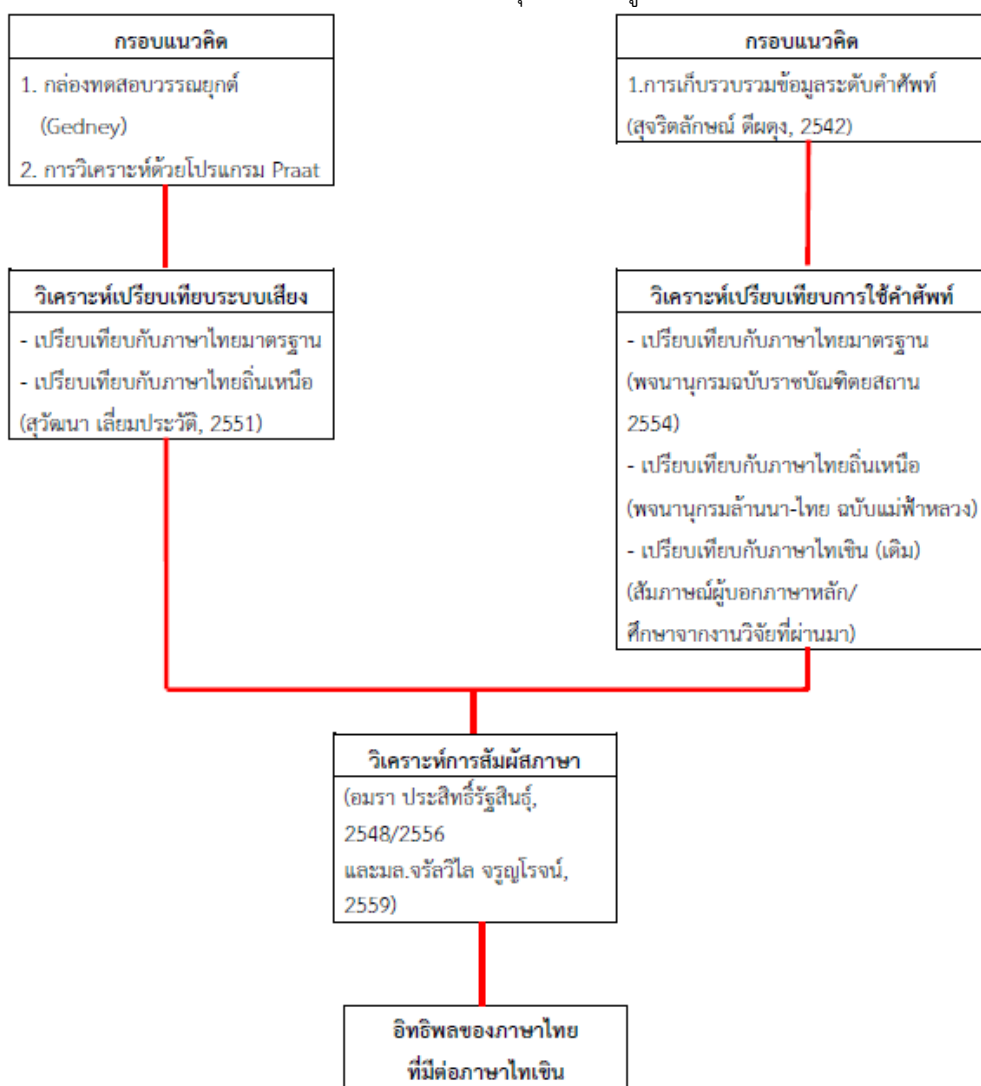
โปรแกรม Praat เวอร์ชัน 5.4.04 ในการตัดแยกและวิเคราะห์คลื่นเสียงเพื่อหาค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์

2. ผู้วิจัยใช้ข้อมูลหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยมาตรฐานในการศึกษาจากหนังสือการศึกษาภาษาถิ่น : ภาษาตระกูลไท ของสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ (2551)

3. ผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลระดับคำศัพท์ของสุจริตลักษณ์ ตีผดุง (2542) มาใช้ในการสร้างรายการคำศัพท์สำหรับเก็บข้อมูลคำศัพท์

4. ผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่องการสัมผัสภาษาตามแนวภาษาศาสตร์สังคมของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556) และหม่อมหลวงจรัสวิไล จรุงโรจน์ (2559) มาใช้ในการวิเคราะห์อิทธิพลของภาษาไทยที่มีต่อระบบเสียงวรรณยุกต์และคำศัพท์ภาษาไทยถิ่น

กรอบแนวคิดการวิจัยดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 : กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุงในการศึกษาคำครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากผู้บอกภาษาที่บ้านยางแก้ง เอ็งยางแก้ง * เมืองเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา
2. ภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ในการศึกษาคำครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากผู้บอกภาษาที่บ้านต้นแห่นหลวงและบ้านต้นแห่น้อย ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย
3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยมาตรฐานในการศึกษาคำครั้งนี้อ้างอิงข้อมูลจากหนังสือการศึกษาภาษาถิ่น : ภาษาตระกูลไท ของสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ (2551)
4. การศึกษาอิทธิพลของภาษาไทยที่มีต่อภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุง และภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ในการศึกษาคำครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะอิทธิพลจากภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยมาตรฐานเท่านั้น เนื่องจากภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุงและภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่มีการสัมผัสกับภาษาไทยสองถิ่นนี้มากกว่าภาษาไทยถิ่นอื่น

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้คำศัพท์จากแนวคิดการวิเคราะห์วรรณยุกต์ของ วิลเลียม เจ เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) ที่ได้แบ่งพยางค์ขึ้นต้นในภาษาไทยออกเป็น 4 กลุ่ม ตามลักษณะของเส้นเสียงในการเก็บข้อมูลระบบเสียงวรรณยุกต์ และใช้โปรแกรม praat เวอร์ชัน 5.4.04 ใช้ในการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการเก็บข้อมูล

การเตรียมข้อมูลเบื้องต้น

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เป็นบทความ หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียง การวิเคราะห์วรรณยุกต์ และภาษาศาสตร์สังคม เช่น การแปรของภาษา การเปลี่ยนแปลงของภาษา ทัศนคติและการสัมผัสภาษา เป็นต้น
2. สืบค้นและเก็บข้อมูลภาคสนามเบื้องต้น เช่น ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไป สภาพสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ข้อมูลประชากรของชุมชนไทเขินในเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และชุมชนไทเขินในจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย ประวัติความเป็นมาของจังหวัดเชียงใหม่ เมืองเชียงตุง ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทเขิน เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นและเป็นการทำความเข้าใจกับคนในชุมชน
3. ศึกษาเรียนรู้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทเขินโดยสังเขป โดยเฉพาะภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนลงพื้นที่วิจัย
4. กำหนดช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล ที่พัก ผู้ให้ข้อมูลหลัก และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
5. ยื่นขออนุญาตการวิจัยในมนุษย์ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูล

การคัดเลือกพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกพื้นที่การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกจุดเก็บข้อมูล ดังนี้

* เอ็ง เป็นรูปแบบการปกครองลักษณะคล้ายกับตำบลของไทย แต่ละเอ็งจะประกอบด้วยหมู่บ้านหลายหมู่บ้าน

1. ภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุง เก็บข้อมูลที่บ้านยางเก้ง เอ็งยางเก้ง รัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทเขินอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น

2. ภาษาไทเขินถิ่นเชียงเชียงใหม่ เก็บข้อมูลที่ บ้านต้นแห่นหลวงและบ้านต้นแห่นน้อย ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีชาวไทเขินอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นในประเทศไทย

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้บอกภาษาเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุ 50-60 ปี ถิ่นละ 6 คน โดยคัดเลือกผู้บอกภาษาดามคุณสมบัติที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. เป็นผู้ที่เกิดและมีภูมิลำเนาอยู่ในถิ่นที่เก็บข้อมูลมาตั้งแต่กำเนิด ไม่เคยอพยพไปอยู่ที่อื่น
2. มีอวัยวะในการออกเสียงครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถออกเสียงได้ชัดเจน และมีหูที่ยังใช้การได้เป็นปกติ
3. มีอาชีพที่ไม่ต้องเดินทางหรือติดต่อกับคนนอกหมู่บ้าน เพื่อลดการสัมผัสภาษาอื่น
4. ผู้บอกภาษาในประเทศไทยเป็นผู้ที่มีการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนผู้บอกภาษาไทเขินในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ต้องเป็นผู้ที่มีการศึกษาไม่เกินระดับชั้นที่ 4 (เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4)

เกณฑ์การคัดออก

ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในเวลาที่กำหนด*

เกณฑ์การยุติการเข้าร่วมวิจัย

ขาดการเข้าร่วมกิจกรรม*

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบเสียงวรรณยุกต์และคำศัพท์ และเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบเสียงวรรณยุกต์ และคำศัพท์มีดังนี้

1.1 รายการคำศัพท์ที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์จำนวน 60 คำ ที่ปรับมาจากแบบทดสอบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นของวิลเลียม เจ เก็ดนีย์ (Gedney, 1972)

1.2 รายการคำศัพท์ที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลคำศัพท์ผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลระดับคำศัพท์ของสุจริตลักษณ์ ตีผดุง (2542: 36) ที่กล่าวว่า รายการคำศัพท์จะเป็นคำศัพท์ที่ผู้บอกภาษาใช้ในชีวิตประจำวัน มาใช้ในการสร้างรายการคำศัพท์สำหรับเก็บข้อมูลคำศัพท์ โดยผู้วิจัยคัดเลือกรายการคำศัพท์ตามเกณฑ์ข้างต้นจำนวนประมาณ 1,200 คำ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าจำนวนคำที่ใช้มีมากเพียงพอสำหรับการวิจัยครั้งนี้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ไปค้นหารูปภาพที่ตรงกับรายการคำศัพท์ข้างต้น และบันทึกไว้ในเครื่อง Tablet เพื่อช่วยให้ผู้บอกภาษาเข้าใจความหมายของคำที่ต้องการถามได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

* ในการวิจัยนี้ไม่มีผู้บอกภาษาที่ถูกคัดออกหรือยุติการเข้าร่วมวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ มีดังนี้
 - 2.1 เครื่องบันทึกเสียงยี่ห้อ sony รุ่น R 33021 ใช้ในการบันทึกเสียง
 - 2.2 กล้องถ่ายรูปดิจิทัล ใช้ในการบันทึกภาพ
 - 2.3 Ipad รุ่น 2018 ใช้ในการจดบันทึก
 - 2.4 โปรแกรมตัดเสียง wav editor ใช้ในการตัดแยกเสียง
 - 2.5 โปรแกรม praat เวอร์ชัน 5.4.04 ใช้ในการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์
 - 2.6 โปรแกรม Microsoft Excel ใช้ในการประมวลผล

ขั้นที่ 2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูลภาคสนามในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกพื้นที่และประชากรผู้ให้ข้อมูล ด้วยการสุ่มแบบเจาะจง และพิจารณาผู้ให้ข้อมูลจากเกณฑ์ความพอเพียงของข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูล มีรายละเอียดขั้นตอนในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. เก็บข้อมูลระบบเสียงและคำศัพท์โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาตามลำดับรายการคำที่เตรียมไว้ โดยใช้ไฟล์รูปภาพที่ได้บันทึกไว้ในเครื่อง Tablet และหากคำศัพท์คำใดที่ไม่สามารถใช้ภาพสื่อความหมายได้ ผู้วิจัยจะอธิบายความหมายของคำคำนั้นหรือแสดงท่าทางประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้บอกภาษาเข้าใจ โดยให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำศัพท์ คำละ 2-3 ครั้ง ผู้วิจัยออกเสียงคำศัพท์ตามผู้บอกภาษาเพื่อความชัดเจนและความถูกต้อง เมื่อผู้บอกภาษายืนยันว่าผู้วิจัยออกเสียงคำศัพท์ถูกต้องแล้ว จึงบันทึกข้อมูลด้วยสัญลักษณ์แทนเสียงตามระบบ IPA (International Phonetic Alphabet) หลังจากนั้นจึงบันทึกเสียงของผู้บอกภาษาด้วยเครื่องบันทึกเสียงเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบข้อมูลภายหลัง

2. เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้นำมารวบรวม และเรียบเรียง จากนั้นนำไปวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตัดแยกเสียงรายการคำที่ใช้ในการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาด้วยโปรแกรมตัดเสียง wav editor

2. วิเคราะห์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ไทเขินถิ่นเชียงตุงและเชียงใหม่ ด้วยโปรแกรม praat เวอร์ชัน 5.4.04 เพื่อหาค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์ หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์การรวมเสียงและการแยกเสียงของวรรณยุกต์เพื่อหาจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel

3. เปรียบเทียบหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทยกับภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยมาตรฐาน ของสุวัฒน์ เลี่ยมประวัติ (2551)

4. เปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทยกับภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยมาตรฐาน โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารต่อไปนี้

- 4.1 ข้อมูลภาษาไทยมาตรฐานใช้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 เป็นข้อมูลหลัก

- 4.2 ข้อมูลภาษาไทยถิ่นเหนือใช้พจนานุกรมล้านนา-ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง เป็นข้อมูลหลัก

- 4.3 ข้อมูลภาษาไทเขินใช้ผู้บอกภาษาหลักเป็นข้อมูลหลัก และข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทเขินเป็นข้อมูลรอง

4.4 ข้อมูลเปรียบเทียบภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาไทยถิ่นเหนือใช้พจนานุกรมภาษาไทย
เปรียบเทียบ : ไทยกรุงเทพ ไทยเชียงใหม่ ไทยลื้อ และไทยดำ เป็นข้อมูลหลัก

5. วิเคราะห์อิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานที่มีต่อภาษาไทยถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพ
เมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทยทั้งด้านระบบเสียงและคำศัพท์ โดยใช้กรอบแนวคิด
การสัมผัสภาษาตามแนวภาษาศาสตร์สังคมของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556) และหม่อมหลวงจรัลวิไล
จรัญโรจน์ (2559)

ขั้นตอนที่ 4 เรียบเรียงผลการวิจัย

**ขั้นตอนที่ 5 สรุปและนำเสนอผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์
และให้ข้อเสนอแนะ**

ผลการวิจัย

อิทธิพลของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยที่มีต่อระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเชียงตุง
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย

หม่อมหลวงจรัลวิไล จรัญโรจน์ (2559) กล่าวว่า ความแตกต่างระหว่างภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ
ที่เด่นชัดที่สุดคือเสียง เนื่องจากภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ มีการใช้คำศัพท์ร่วมกันอยู่จำนวนมาก ดังนั้น
การออกเสียงที่แตกต่างกัน (โดยมีลักษณะเป็นเสียงปฏิภาค) จึงเป็นสิ่งที่จำแนกภาษาถิ่นต่าง ๆ ออกจากกันได้
อย่างชัดเจนมากกว่า และความแตกต่างของเสียงระหว่างถิ่นย่อยของภาษาในประเทศไทยที่เด่นชัดที่สุดคือ
ความแตกต่างของระบบวรรณยุกต์ จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น
เชียงตุงและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงเท่ากัน แต่มีความแตกต่างกัน
ด้านลักษณะทางสัทศาสตร์ ดังนี้

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเชียงตุงมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง ประกอบด้วย

- 1) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ต่ำ-ขึ้น (25)
- 2) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ต่ำ-ขึ้น (23)
- 3) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ต่ำ-ระดับ (22)
- 4) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 กลาง-ระดับ (33)
- 5) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 กลาง-ตก (32)

สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 : ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเชียงตุง (อรพัช บวรรักษา และคณะ, 2563: 140)

	A	B	C	DS	DL
1	ว.1 (25)	ว.3 (22)	ว.4 (33)	ว.2 (23)	ว.3 (22)
2	ว.2 (23)				
3		ว.5 (32)			
4					

จากตารางที่ 2 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเชียงตุงจะเห็นได้ว่าการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์
มีลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ตามกลุ่มวรรณยุกต์ในแนวตั้งเป็น 2 ทาง ได้แก่ A12-34
C123-4 และ DS123-4 ส่วนแนวนอนมี 1 ลักษณะ ได้แก่ C4=DS4

- ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง ประกอบด้วย
- 1) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ต่ำ-ขึ้น (13)
 - 2) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ต่ำ-ขึ้น (23)
 - 3) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ต่ำ-ตก (21)
 - 4) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 กลาง-ตก (32)
 - 5) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 กลาง-ตก (31)

สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 : ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ (อรพัช บวรรักษา และคณะ, 2563 : 140)

	A	B	C	DS	DL
1	ว.1 (13)	ว.3 (21)	ว.4 (32)	ว.2 (23)	ว.3 (21)
2	ว.2 (23)				
3		ว.5 (31)			
4					

จากตารางที่ 3 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่าการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์มีลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ในแนวตั้งเป็น 2 ทาง ได้แก่ A12-34 C123-4 และ DS123-4 ส่วนแนวนอนมี 1 ลักษณะ ได้แก่ C4=DS4

จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่าภาษาไทยถิ่นทั้งสองถิ่นมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง มีการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์มีลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ในแนวตั้งเป็น 2 ทาง ได้แก่ A12-34 C123-4 และ DS123-4 ส่วนแนวนอนมี 1 ลักษณะ ได้แก่ C4=DS4 เหมือนกัน และมีการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์เป็น 3 ทาง (Three ways split) เหมือนกัน

เมื่อนำผลการศึกษาระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นทั้งภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่สูง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทยไปเปรียบเทียบกับงานวิจัยภาษาไทยถิ่นในอดีตพบว่าทั้งที่ระบบเสียงวรรณยุกต์เหมือนกัน และแตกต่างกัน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุงและภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ (2563)

	A	B	C	DS	DL
1	ว.1	ว.3	ว.4	ว.2	ว.3
2	ว.2				
3		ว.5			
4					

งานของ Egerod (1957)

	A	B	C	DS	DL
1	ว.1	ว.3	ว.5	ว.2	ว.3
2	ว.2				
3		ว.6			
4					

งานของ Rasi Petsuk (1978)

	A	B	C	DS	DL
1	ว.1	ว.3	ว.4	ว.2	ว.3
2	ว.2				
3		ว.5			
4					

งานของ Owen (2008)

	A	B	C	DS	DL
1	ว.1	ว.3	ว.4	ว.2	ว.3
2	ว.2				
3		ว.5			
4					

งานของ พิณรัตน์ (2555)

	A	B	C	DS	DL
1	ว.1	ว.3	ว.5	ว.2	ว.3
2	ว.2				
3		ว.6			
4					

แผนภูมิที่ 2 : แผนภูมิเปรียบเทียบการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงตุงและภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่กับงานอื่น ๆ

จากแผนภูมิข้างต้นจะเห็นได้ว่าลักษณะเด่นของภาษาไทยจีนทุกกลุ่มคือ เสียงวรรณยุกต์ช่อง A จะเป็นแบบ A 12-34 เหมือนกัน วรรณยุกต์ช่อง B = DL เหมือนกัน วรรณยุกต์ช่อง B และ DL ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นงานของ Egerod และพิณรัตน์ ที่วรรณยุกต์ช่อง B เป็น 123-4 ซึ่งการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B นี้ส่งผลให้ภาษาไทยจีนถิ่นนั้น ๆ มีเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง นอกจากนี้วรรณยุกต์ช่อง C4 = DS4 เหมือนกัน (ยกเว้นงานของพิณรัตน์) รวมทั้งลักษณะการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ยังเป็นแบบสามทาง (Three ways split) เหมือนกันด้วย

ระบบวรรณยุกต์ในภาษาไทยจีนข้างต้นแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ กลุ่มที่มี 5 หน่วยเสียง ประกอบด้วยภาษาไทยถิ่นเชียงตุงและเชียงใหม่ในงานวิจัยนี้ งานของ Rasi Petsuk (1978) และ Owen (2008) กลุ่มที่สองคือ กลุ่มที่มี 6 หน่วยเสียง ประกอบด้วยภาษาไทยถิ่นจากการศึกษาของ Egerod (1957) และพิณรัตน์ (2555) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัย Owen (2012) และภัสร์รัฐตา ถาวร และคณะ (2566) ที่ระบุว่าภาษาไทยถิ่นมีทั้งแบบ 5 และ 6 หน่วยเสียงอีกด้วย

พิณรัตน์กล่าวว่าภาษาที่ภาษาไทยถิ่นที่ตำบลปากคามีวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงน่าจะเป็นเพราะได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยถิ่นเหนือ เพราะวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงมีสัทลักษณะเหมือนวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นเหนือ รวมทั้งการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ก็เป็นลักษณะเดียวกับภาษาไทยถิ่นเหนือในหมู่บ้านท่าค้ำสอง อำเภอท่าวังผา ทุกประการ ส่วนงานของ Egerod นั้น ต่างกับงานของพิณรัตน์ตรงที่มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ช่อง C4 และ DS4 ในขณะที่งานของพิณรัตน์วรรณยุกต์ช่อง C4 และ DS4 แยกกันเป็นคนละเสียง

เมื่อนำภาษาไทยถิ่นที่เชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นที่จังหวัดเชียงใหม่ประเทศไทยไปเปรียบเทียบกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยมาตรฐานของ เบ็ญจวรรณ สุนทรากุล (2505 อ้างถึงใน สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ, 2551)* พบว่าภาษาไทยถิ่นเหนือมีวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ประกอบด้วย

- 1) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ต่ำ-ขึ้น (24)
- 2) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 กลาง-ระดับ (33)
- 3) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ต่ำ-ระดับ (22)
- 4) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 สูง-ตก (41)
- 5) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 สูง-กลาง (43)
- 6) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 สูง-ระดับ (55)

สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 : ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือ (สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ, 2551 : 118)

	A	B	C	DS	DL
1	ว.1 (24)	ว.3	ว.5	ว.3	ว.1
2		(22)	(43)	(22)	(24)
3	ว.2 (33)	ว.4	ว.6	ว.4	ว.6
4		(41)	(55)	(41)	(55)

* งานวิจัยฉบับนี้อ้างอิงจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือของสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ เนื่องจากจำนวนหน่วยเสียงสอดคล้องกับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยถิ่นเหนือของนักวิชาการคนอื่น ๆ อาทิ มยุรี พูนผลวัฒนาภรณ์ (2553) วิจารณ์รัตน์ (2559) และพจน์ ศิริอักษรศาสตร์ (2545) และวิลัยศักดิ์ กิ่งคำ (2560)

จากตารางที่ 4 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือจะเห็นได้ว่าการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์มีลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ในแนวตั้งเป็น 2 ทาง ได้แก่ A12-34 B123-4 C123-4 DS123-4 และ DL123-4

ด้านภาษาไทยมาตรฐาน พจนี ศิริอักษรศาสตร์ (2545) สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ (2551) และวีไลศักดิ์ กิ่งคำ (2560) กล่าวตรงกันว่า ภาษาไทยมาตรฐานมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง ในงานวิจัยฉบับนี้ อ้างอิงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ (2551) เนื่องจากเป็นหนังสือที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด ที่ระบุระดับของหน่วยเสียงภาษาไทยมาตรฐานเมื่อเทียบกับงานของผู้อื่น โดยได้ระบุระดับของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยมาตรฐาน ดังนี้

- 1) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ต่ำ-ขึ้น (24)
- 2) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 กลาง-ระดับ (33)
- 3) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ต่ำ-ระดับ (21)
- 4) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 สูง-ตก (41)
- 5) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 สูง-ระดับ (44)

สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 : ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยมาตรฐาน (สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ, 2551: 134)

	A	B	C	DS	DL
1	ว.1 (24)				
2	ว.2 (33)	ว.3 (21)	ว.4 (41)	ว.3 (21)	
3					
4		ว.4 (41)	ว.5 (44)	ว.4 (41)	ว.5(44)

จากตารางที่ 5 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยมาตรฐานจะเห็นได้ว่าการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์มีลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ในแนวตั้งเป็น 2 ทาง ได้แก่ A1-234 B123-4 C123-4 DS123-4 และ DL123-4 ส่วนแนวนอนมี 1 ลักษณะ ได้แก่ DS123=DL123

เมื่อนำระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ เชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ แร่ประเทศไทยมาเปรียบเทียบกับระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยมาตรฐาน จะเห็นได้ว่า ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ เชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย มีความใกล้เคียงกันมากที่สุด คือมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงเช่นเดียวกัน และมีการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์เป็น 3 ทาง (Three ways split) เหมือนกัน อีกทั้งการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในแนวตั้งยังตรงกัน คือ A12-34 B1234 C123-4 DS123-4 และ DL1234

เมื่อนำภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ เชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย มาเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นเหนือ จะเห็นได้ว่าแม้ว่าทั้งภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่จะมีการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์เป็น 3 ทาง (Three ways split) เหมือนกัน แต่ภาษาไทยถิ่นเหนือมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ซึ่งมากกว่าภาษาไทยถิ่นทั้ง 2 ถิ่น ส่วนภาษาไทยมาตรฐาน ถึงแม้ว่าจะมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง และมีการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์เป็น 3 ทาง (Three ways split) เช่นเดียวกับภาษาไทยถิ่นทั้ง 2 พื้น ที่ แต่การแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์มีลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ตามกล่องวรรณยุกต์ในแนวตั้งเป็น 2 ทาง ได้แก่ A1-234 B123-4 C123-4 DS123-4 และ DL123-4 ส่วนแนวนอนมี 1 ลักษณะ ได้แก่ DS123=DL123 ซึ่งแตกต่างกับภาษาไทยถิ่น สามารถสรุปได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเชียงตุงและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ (2563)

	A	B	C	DS	DL
1	ว.1	ว.3	ว.4	ว.2	ว.3
2					
3	ว.2				
4			ว.5		

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือ

	A	B	C	DS	DL
1	ว.1				
2	ว.1	ว.3	ว.5	ว.3	ว.1
3	ว.2				
4		ว.4	ว.6	ว.4	ว.6

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยมาตรฐาน

	A	B	C	DS	DL
1	ว.1				
2		ว.3	ว.4	ว.3	
3	ว.2				
4		ว.4	ว.5	ว.4	ว.5

แผนภูมิที่ 3 : แผนภูมิเปรียบเทียบการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นเชียงตุงและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่กับภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยมาตรฐาน

จากผลการศึกษาข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าภาษาไทยถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทยยังดำรงอัตลักษณ์ด้านระบบเสียงวรรณยุกต์ของตนเองเอาไว้ได้ดี โดยภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยมาตรฐานยังไม่ได้เข้าไปมีอิทธิพลต่อระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นทั้งถิ่นเชียงตุงและถิ่นเชียงใหม่

อิทธิพลของคำศัพท์ภาษาไทยที่มีต่อคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย

การศึกษาอิทธิพลของคำศัพท์ภาษาไทยที่มีต่อคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย ผู้วิจัยศึกษาด้วยวิธีเปรียบเทียบคำศัพท์ที่ผู้บอกภาษาใช้ในปัจจุบันกับศัพท์เดิม* โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคำศัพท์เดิมจากศัพท์ที่ผู้บอกภาษาหลักใช้ ประกอบกับการค้นคว้าจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ งานวิจัยของ SØren Egerod (1957), Rasi Petsuk (1978), Robert Wyn Owen (2008/2012) พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2555) เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า คำศัพท์ของภาษาไทยถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทย ดังนี้

คำศัพท์ที่ภาษาไทยถิ่นเชียงตุงได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐาน

จากการศึกษาพบว่าคำศัพท์จากภาษาไทยมาตรฐานมีอิทธิพลต่อการใช้คำศัพท์ของภาษาไทยถิ่นเชียงตุง 4 รูปแบบ ประกอบด้วย

1. การใช้ศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแทนศัพท์เดิม หมายถึง การใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแทนที่คำศัพท์ที่เคยมีอยู่เดิมในรูปแบบการทับศัพท์ ได้แก่ คำว่า “ภูเขา” “แกลบ” และ “สร้อยคอ” สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

* คำศัพท์เดิมและคำศัพท์ใหม่ใช้ระบบเสียงวรรณยุกต์ที่ได้จากการศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้ โดยระบบเสียงภาษาไทยถิ่นเชียงตุงได้จากตารางที่ 2 และระบบเสียงภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ได้จากตารางที่ 3

ตารางที่ 6 : การใช้ศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแทนศัพท์เดิมในภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่

ความหมาย	คำศัพท์เดิม	คำศัพท์ใหม่
ภูเขา	dɔɔj ²	phu ² khaw ¹
กลบ	khaw ⁴ lip ³	kɛɛp3
สร้อยคอ	saaj ¹ khɔɔ ²	sɔj ⁴ khɔɔ ²

2. การเปลี่ยนเสียงสระ หมายถึง การเปลี่ยนเสียงสระจากเสียงในคำศัพท์เดิมไปเป็นเสียงสระใหม่ตามเสียงภาษาไทยมาตรฐาน ได้แก่ การเปลี่ยนเสียงสระจาก /ɛ/ เป็น /e/ ในคำว่า “เหล็ก” สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 : การเปลี่ยนเสียงสระของภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐาน

ความหมาย	คำศัพท์เดิม	คำศัพท์ใหม่
เหล็ก	ɛk ²	lek ²

3. การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ หมายถึง การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะจากเสียงในคำศัพท์เดิม ไปเป็นพยัญชนะใหม่ตามเสียงภาษาไทยมาตรฐาน ได้แก่ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ /w/ เป็น /b/ ในคำว่า “ไปไม้” สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 : การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะของภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐาน

ความหมาย	คำศัพท์เดิม	คำศัพท์ใหม่
ไปไม้	waj ² maj ⁵	baj ² maj ⁵

4. การปรับภาษาไทยมาตรฐานให้เข้ากับลักษณะของภาษาไทยถิ่น หมายถึง การรับภาษาไทยมาตรฐานเข้ามาใช้ โดยปรับบางส่วนของคำให้เป็นไปตามรูปแบบของภาษาไทยถิ่น การใช้คำศัพท์ลักษณะนี้มี 2 รูปแบบย่อย ดังนี้

4.1 การใช้ศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแต่ใช้เสียงสระแบบภาษาไทยถิ่น ได้แก่ คำว่า “เตียง” หรือ “ทีนอน” ปกติภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ใช้ /kuu³ nɔɔn²/ แต่ผู้บอกภาษาบางคนใช้คำว่า /teen¹ nɔɔn³/ นั่นคือใช้ศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแต่ใช้เสียงสระ /ee/ ซึ่งเป็นเสียงที่ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ปรับใช้เป็นปกติเมื่อนำคำนั้นภาษาไทยมาตรฐานเป็นเสียง สระ /ia/ สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 : การใช้ศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแต่ใช้เสียงสระแบบภาษาไทยถิ่นของภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่

ความหมาย	คำศัพท์เดิม	คำศัพท์ใหม่
เตียง	kuu ³ nɔɔn ²	teen ¹ nɔɔn ³

4.2 การรวมภาษาไทยมาตรฐานเข้ากับภาษาไทยถิ่น ได้แก่ คำว่า “กระโปรง” ซึ่งเป็นคำที่ไม่มีมาแต่เดิมในภาษาไทยถิ่น คำนี้ผู้บอกภาษาใช้ /sin³ ka⁴ pooŋ¹/ โดยนำคำที่มีอยู่เดิมในภาษาถิ่นคือ /sin³/ มารวมเข้ากับคำใหม่ /ka⁴ pooŋ¹/ สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 : การรวมภาษาไทยมาตรฐานเข้ากับภาษาไทเขินของภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุง

ความหมาย	คำศัพท์เดิม ⁺	คำศัพท์ใหม่
กระโปรง	-	sin ³ ka ⁴ pooŋ ¹

กล่าวโดยสรุปได้ว่า คำศัพท์จากภาษาไทยมาตรฐานมีอิทธิพลต่อการใช้คำศัพท์ของภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุง 4 รูปแบบ คือ 1) การใช้ศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแทนศัพท์เดิม 2) การเปลี่ยนเสียงสระ 3) การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ และ 4) การปรับภาษาไทยมาตรฐานให้เข้ากับลักษณะของภาษาไทเขิน ประกอบด้วย การใช้ศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแต่ใช้เสียงสระแบบภาษาไทเขิน และการรวมภาษาไทยมาตรฐานเข้ากับภาษาไทเขิน

คำศัพท์ที่ภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐาน

จากการศึกษาพบว่าคำศัพท์จากภาษาไทยมาตรฐานมีอิทธิพลต่อการใช้คำศัพท์ของภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ 2 รูปแบบ ประกอบด้วย

1. การใช้ศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแทนศัพท์เดิม หมายถึง การใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแทนที่คำศัพท์ที่เคยมีอยู่เดิมในรูปแบบการทับศัพท์ ได้แก่ คำว่า “พ้อตา” “วันพระ” “ว่ายน้้า” “เย็บ” และ “แบ่ง” สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 : การใช้ศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแทนศัพท์เดิมในภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่

ความหมาย	คำศัพท์เดิม	คำศัพท์ใหม่
พ้อตา	poo ³ mia ²	poo ³ taa ¹
วันพระ	wan ² siin ¹	wan ² pha [?] 5
ว่ายน้้า	loo ² nam ⁵	waaj ³ nam ⁵
เย็บ	jip ⁵	jep ⁵
แบ่ง	pan ¹	bεŋ ³

2. การยืมคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมาใช้ หมายถึง การนำคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมาใช้ในภาษาไทเขินในลักษณะของคำทับศัพท์ ได้แก่ คำว่า “กระโปรง” ซึ่งเป็นคำที่ไม่มีมาแต่เดิมในภาษาไทเขิน คำนี้ผู้บอกภาษาใช้ /ka⁴ pooŋ¹/ ซึ่งคำนี้เป็นการนำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมาใช้ สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 : การยืมคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมาใช้ในภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่

ความหมาย	คำศัพท์เดิม ⁺	คำศัพท์ใหม่
กระโปรง	-	ka ⁴ pooŋ ¹

กล่าวโดยสรุปได้ว่า คำศัพท์จากภาษาไทยมาตรฐานมีอิทธิพลต่อการใช้คำศัพท์ของภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ 2 รูปแบบ คือ 1) การใช้ศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแทนศัพท์เดิม และ 2) การยืมคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมาใช้

⁺ เครื่องหมาย - หมายถึงไม่ปรากฏข้อมูล

⁺ เครื่องหมาย - หมายถึงไม่ปรากฏข้อมูล

คำศัพท์ที่ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยถิ่นเหนือ

จากการศึกษาพบว่าคำศัพท์จากภาษาไทยถิ่นเหนือมีอิทธิพลต่อการใช้คำศัพท์ของภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ 2 รูปแบบ ประกอบด้วย

1. การใช้ศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือแทนศัพท์เดิม หมายถึง การใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือแทนที่คำศัพท์ที่เคยมีอยู่เดิมในรูปแบบการทับศัพท์ ได้แก่ คำว่า “ข้างขึ้น” ผู้บอกภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่บางคนใช้ศัพท์เดิม คือ /dian² ʔɔɔk³/ แต่บางคนใช้ /dian² pen²/ ซึ่งเป็นศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือสามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 13 : การใช้ศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือแทนศัพท์เดิมในภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่

ความหมาย	คำศัพท์เดิม	คำศัพท์ใหม่
ข้างขึ้น	dian ² ʔɔɔk ³	dian ² pen ²

2. การยืมคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือมาใช้ หมายถึง การนำคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือมาใช้ในภาษาไทยถิ่นในลักษณะของคำทับศัพท์ ได้แก่ คำว่า “เดิน” “ให้” “ท้องเสีย” และ “อโรย” ผู้บอกภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ใช้ศัพท์ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่เหมือนกันทุกคน คำเหล่านี้ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ใช้ /jaan³/ /pan¹/ /tɔɔŋ⁵ kiw³/ และ /waan¹/ ตามลำดับ สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 : การยืมคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือมาใช้ในภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่

ความหมาย	คำศัพท์เดิม ⁺	คำศัพท์ใหม่
เดิน	-	teew ³
ให้	-	hi ⁴
ท้องเสีย	-	lu ^{ʔ5} tɔɔŋ ⁵
อโรย	-	lam ²

กล่าวโดยสรุปได้ว่า คำศัพท์จากภาษาไทยถิ่นเหนือมีอิทธิพลต่อการใช้คำศัพท์ของภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ 2 รูปแบบ คือ 1) การใช้ศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือแทนศัพท์เดิม และ 2) การยืมคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือมาใช้

ผลการศึกษาอิทธิพลของคำศัพท์ภาษาไทยที่มีต่อคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่สูง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทยข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้บอกภาษาชาวไทยถิ่นเชียงใหม่และผู้บอกภาษาชาวไทยถิ่นเชียงใหม่ล้วนแต่ได้รับอิทธิพลด้านคำศัพท์จากภาษาไทยมาตรฐาน ส่วนผู้บอกภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ นอกจากจะได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานแล้วยังได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยถิ่นเหนือด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานที่มีต่อภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่สูง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย ด้านระบบเสียงวรรณยุกต์ พบว่าทั้งภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่สูง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้งสิ้น 5 หน่วยเสียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rasi Petsuk (1978) และ Owen (2008)

⁺ เครื่องหมาย - หมายถึงไม่ปรากฏข้อมูล

แต่แตกต่างกับงานวิจัยของ Egerod (1957) และพิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2555) ที่พบว่าภาษาไทเขินมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ส่วนงานวิจัยของ Owen (2012) และภัสร์ฐิตา ถาวร และคณะ (2566) นั้นพบว่าภาษาไทเขินมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้งแบบ 5 และ 6 หน่วยเสียง อย่างไรก็ตามเมื่อนำหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทเขินทั้ง 3 พื้นที่ของ Egerod, พิณรัตน์ พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล และ ภัสร์ฐิตา ถาวร และคณะ มาเปรียบเทียบกับระบบเสียงภาษาไทยถิ่นเหนือจะพบว่าภาษาไทยถิ่นเหนือมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง จึงสันนิษฐานได้ว่างานวิจัยที่พบว่าภาษาไทเขินมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง นั้นน่าจะได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยถิ่นเหนือ สอดคล้องกับพิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2555) ที่กล่าวว่า การที่ภาษาไทเขินที่ตำบลปากามีวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงน่าจะเป็นเพราะได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยถิ่นเหนือ เพราะวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงมีสัทลักษณะเหมือนวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นเหนือ รวมทั้งการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ก็เป็นลักษณะเดียวกับภาษาไทยถิ่นเหนือในหมู่บ้านท่าคำสองอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่านทุกประการ

ด้านอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานที่มีต่อภาษาไทเขินถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทยจะเห็นได้ว่าภาษาไทยมาตรฐานมีอิทธิพลต่อภาษาไทเขินในระดับคำศัพท์มากกว่าระดับเสียง สอดคล้องกับสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ (2556 : 179) ที่กล่าวว่า ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์มีแนวโน้มจะสูญเสียศัพท์ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดได้ง่ายกว่าการสูญเสีย และจะยืมศัพท์จากภาษาที่แวดล้อมหรือมีศักดิ์ศรี (prestige) เหนือกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยอื่น ๆ เช่น อุทัยวรรณ ต้นหยง (2526) ที่พบว่าการสูญเสียศัพท์ภาษาพวนเกิดจากการยืมศัพท์ภาษาไทยกลาง หรือผลการวิจัยของพิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2555) ที่ว่า ภาษาคำเมือง ลื้อ ขิ่น พวน และลาว คนระดับอายุที่ 3 มักใช้คำยืมจากภาษาไทยกรุงเทพฯ อีกทั้งคนระดับอายุที่ 1, 2 ยืมศัพท์จากภาษาคำเมืองใช้ร่วมกับศัพท์ของตนด้วย

ปัจจัยทางสังคมประเด็นสำคัญที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไทเขินในเชียงตุงได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานมี 2 ปัจจัย ได้แก่ ทศนคติ และการสัมผัสภาษา ด้านทศนคติ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่าชาวไทเขินถิ่นเชียงตุงมีทศนคติที่ดีต่อคนไทย และประเทศไทยมาก และมีการสัมผัสภาษาไทยมาตรฐานผ่านข่าวสารจากรายการโทรทัศน์ของประเทศไทยเป็นประจำ ด้วยเหตุนี้ชาวไทเขินถิ่นเชียงตุงจึงมีโอกาสเรียนรู้ภาษาไทยมาตรฐานอยู่เสมอ จึงเป็นไปได้ว่าผู้บอกภาษาบางคนอาจจะนำคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานไปใช้ สอดคล้องกับที่ Egerod (1957: 123) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าในเชียงตุงมีการสอนภาษาไทยมาตรฐานหรือภาษาไทยกรุงเทพฯ ในวัดต่าง ๆ และเมื่อต้องสร้างศัพท์ใหม่ ๆ ขึ้นใช้ชาวไทเขินนิยมยืมคำศัพท์จากภาษาไทยมาตรฐานมาใช้มากกว่าจะยืมคำศัพท์จากภาษาพม่า หรือภาษาไทใหญ่ (ภาษาฉาน) หรือภาษาอังกฤษ

ส่วนการที่ภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่ได้รับอิทธิพลจากทั้งภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทเขินถิ่นเหนือ เป็นเพราะภาษาไทเขินถิ่นเชียงใหม่เป็นภาษาของคนกลุ่มใหญ่ในพื้นที่ที่ชาวไทเขินกลุ่มนี้อาศัยอยู่ อีกทั้งยังได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานซึ่งเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารกันทั่วประเทศผ่านการศึกษาในโรงเรียน การสื่อสารของทางราชการ และสื่อต่าง ๆ

อย่างไรก็ตามการใช้คำศัพท์ภาษาไทเขินที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานทั้งในเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและจังหวัดเชียงใหม่เป็นไปได้ในลักษณะไม่สม่ำเสมอ กล่าวคือผู้บอกภาษาบางคนใช้คำศัพท์ที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานในขณะที่บางคนใช้คำศัพท์ที่มีอยู่เดิม แสดงให้เห็นว่าการใช้คำศัพท์ภาษาไทเขินทั้งในเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและจังหวัดเชียงใหม่อาจอยู่ใน

กระบวนการแปรของภาษาซึ่งกำลังดำเนินอยู่ ดังที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556: 24) กล่าวว่า การแปรของภาษาใดภาษาหนึ่งเป็นเครื่องชี้บ่งความเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ เมื่อกาลเวลาผ่านไป รูปภาษารูปใดรูปหนึ่งอาจถูกเลือกให้คงอยู่บางรูปก็หายไป

การแปรของภาษาไทยเป็นผลมาจากการการสัมผัสภาษา (Language Contact) อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556: 92) กล่าวว่า การสัมผัสภาษา หมายถึง กระบวนการที่ภาษา 2 ภาษาหรือหลายภาษามีอิทธิพลต่อกัน การสัมผัสภาษามักจะเกิดขึ้นในสังคมที่มีภาวะสองภาษาหรือภาวะหลายภาษา เนื่องจากในสังคมดังกล่าวมีผู้รู้สองภาษาหรือมีผู้รู้หลายภาษาที่อาจใช้ภาษา 2 ภาษาหรือหลายภาษาสลับกันหรือปนกัน ภาษาจึงมีอิทธิพลต่อกันและกัน ชาวไทเขินทั้งในเชียงตุงและเชียงใหม่เป็นผู้รู้มากกว่า 1 ภาษา จึงอาจกล่าวได้ว่าชาวไทเขินทั้งสองถิ่นอยู่ในสังคมที่มีภาวะสองภาษาหรือภาวะหลายภาษา ภาษาที่ผู้บอกภาษารู้จึงมีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของผู้บอกภาษาผ่านการสัมผัสภาษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ภาวะหลายภาษาอาจนำไปสู่การตายของภาษา จริญญาวิไล จริญญาโรจน์ (2559) กล่าวว่า การตายของภาษาอย่างค่อยเป็นค่อยไปมักกินเวลาหลายชั่วอายุคน มักเกิดจากการเปลี่ยนภาษา (Language shift) โดยชุมชนหนึ่งที่เคยพูดภาษาหนึ่งเป็นภาษาแม่เลิกพูดภาษานั้นแล้วเปลี่ยนมาใช้ภาษาใหม่แทน หากการเปลี่ยนภาษาเป็นไปโดยเด็ดขาด (ไม่มีผู้พูดภาษาเดิมอีกเลย) ประกอบกับนอกจากคนกลุ่มนี้แล้วไม่มีผู้พูดภาษาเดิมกลุ่มอื่นอีก ภาษาเดิมก็จะค่อย ๆ หายไป เด็กรุ่นใหม่ที่เกิดขึ้นแต่อาจจะยังรู้ภาษานี้แต่อาจจะไม่ได้เรียนรู้เป็นภาษาแม่ เมื่อคนรุ่นเก่าที่ใช้ภาษานี้เป็นภาษาแม่เสียชีวิตไปหมดแล้ว ภาษานี้ก็จะไม่เหลือผู้พูดเป็นภาษาแม่ และกลายเป็นภาษาตายในที่สุด การเปลี่ยนภาษานี้ถือเป็นการสูญภาษา (Language loss) ของคนทั้งกลุ่ม อิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานที่มีต่อคำศัพท์ของภาษาไทยเขินที่กล่าวมาข้างต้น หากมีผู้นำไปใช้มากขึ้น ในอนาคตคำศัพท์เหล่านี้ก็อาจเข้าไปแทนที่ศัพท์เดิมในภาษาไทยเขินได้

อย่างไรก็ตามภาวะหลายภาษาไม่จำเป็นต้องนำไปสู่การตายของภาษาเสมอไป บางสังคมอาจใช้ภาษาทั้งสองหรือมากกว่าก็ได้ จึงยังไม่อาจพยากรณ์ได้ว่าภาษาไทยเขินจะกลายเป็นภาษาที่ตายแล้วในอนาคตหรือไม่ อาจต้องทำการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้ปัจจัยทางสังคม อาทิ ทศนคติ ศักดิ์ศรี อายุ ฯลฯ เพื่อที่จะใช้ทำนายอนาคตของภาษาไทยเขิน และวางแผนภาษาต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาอิทธิพลของภาษาไทยที่มีต่อภาษาไทยเขินถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยเขินถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของระบบเสียงวรรณยุกต์และคำศัพท์ภาษาไทยที่มีต่อภาษาไทยเขินถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และภาษาไทยเขินถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย ผลการศึกษาด้านอิทธิพลของระบบเสียงวรรณยุกต์พบว่าภาษาไทยเขินถิ่นเชียงตุง และภาษาไทยเขินถิ่นเชียงใหม่ มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงเท่ากัน มีการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์เป็น 3 ทาง (Three ways split) เหมือนกัน และมีการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในแนวตั้งตรงกัน ซึ่งแตกต่างกับภาษาไทยถิ่นเหนือที่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง และต่างกับภาษาไทยมาตรฐานที่มีการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในแนวตั้งเป็น 2 ทาง ซึ่งแตกต่างจากภาษาไทยเขินทั้ง 2 พื้นที่ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทเขินทั้ง 2 ถิ่นยังคงอัตลักษณ์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ตัวเองไว้ได้เป็นอย่างดี

ด้านอิทธิพลของภาษาไทยที่มีต่อคำศัพท์ภาษาไทยเขินถิ่นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และภาษาไทยเขินถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย พบว่าทั้งภาษาไทยเขินถิ่นเชียงตุงและเชียงใหม่ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทย โดยภาษาไทยเขินถิ่นเชียงตุงได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐาน 4 รูปแบบ คือ 1) การใช้ศัพท์

ภาษาไทยมาตรฐานแทนศัพท์เดิม 2) การเปลี่ยนเสียงสระ 3) การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ และ 4) การปรับภาษาไทยมาตรฐานให้เข้ากับลักษณะของภาษาไทยถิ่น ส่วนภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐาน 2 รูปแบบ คือ 1) การใช้ศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแทนศัพท์เดิม และ 2) การยืมคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมาใช้ นอกจากนี้ ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ยังได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยถิ่นเหนือใน 2 รูปแบบ คือ 1) การใช้ศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือแทนศัพท์เดิม และ 2) การยืมคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือมาใช้ จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าภาษาไทยมาตรฐานมีอิทธิพลต่อทั้งภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่และภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่ ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือมีอิทธิพลต่อเฉพาะภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่เท่านั้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงความแตกต่างระหว่างระบบเสียงวรรณยุกต์ และการใช้คำศัพท์ของภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย กับภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยมาตรฐาน
2. ทราบถึงอิทธิพลของภาษาไทยที่มีต่อภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่ ประเทศไทย
3. ใช้ประกอบการวางแผนภาษาของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการวางแผนภาษาและหน่วยงานที่ต้องการจัดการฟื้นฟูและอนุรักษ์ภาษาที่อยู่ในภาวะวิกฤต

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงและการแปรของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่กับภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่ของคนต่างระดับอายุ เพื่อใช้ประกอบการวางแผนภาษา
2. ควรศึกษาภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่ในพื้นที่อื่น ๆ ทั้งในและนอกประเทศไทย โดยใช้ปัจจัยทางสังคม อาทิ ทัศนคติ คักดิ์ศรี อายุ ฯลฯ เพื่อที่จะใช้ทำนายอนาคตของภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่ และวางแผนภาษาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมากับภาษาไทยถิ่นถิ่นเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2561

เอกสารอ้างอิง

- จรัลวิไล จรุงโรจน์, หม่อมหลวง. (2559). *ภาษาในบริบทสังคมและวัฒนธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พจน์ ศิริอักษรสาสน์. (2545). *ภาษาถิ่นของไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิณรัตน์ อัครวิฒนากุล. (2555). *การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน*. (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ภัสร์ฐิตา ถาวร, ชัตติยศพล ธนจิวานันท์, สุตติดา สวนประดิษฐ์ และจุมพิต ศรีวิฒนพงศ์. (2566). ภูมิศาสตร์วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. 23(2), 64-90.

- มยุรี พูนผลวัฒนาภรณ์. (2553). *การศึกษาระบบเสียงภาษาไทยถิ่นเหนือที่ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สลอด จังหวัดตาก*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิภาวรรณ ถิ่นจันทร์. (2558). *ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นแพร่*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร, ภาควิชาภาษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2560). *ภาษาไทยถิ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศุภย์มานุษยวิทยาสิริธร. (2566). *ไทซิ่น*. Retrieved on 22 May 2024 from: <http://www.arts.chula.ac.th/~ling/tnc3/https://ethnicity.sac.or.th/database-ethnic/175/>
- สุจิตต์ลักษณ์ ตีผดุง. (2542). *การวิจัยภาษาศาสตร์ภาคสนาม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ. (2551). *การศึกษารัฐบาล : ภาษาถิ่นตระกูลไทย*. นครปฐม: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2549). *สถานการณ์ทางภาษาในสังคมไทยกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์*. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*. 25(2), 1-17.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2548). *ภาษาในสังคมไทย : ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง การพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). *ภาษาศาสตร์สังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรพัช บรรรรักษา, วิราพร หงษ์เวียงจันทร์, และเนมิ อุณากรสวัสดิ์. (2563). *การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทยถิ่นที่เชียงใหม่ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมากับภาษาไทยถิ่นที่จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย* (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุดม รุ่งเรืองศรี. (2547). *พจนานุกรมล้านนา-ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.
- อุทัยวรรณ ตันหยง. (2526). *วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาพวน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Egerod SØren. (1957). *Essentials of Khün Phonology*. Acta Orientalia, XXIV, pp. 123-146.
- Gedney, William. J. (1972). A Checklist for determining tones in Tai dialects. *Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager*, Ed. By M.E. Smith, pp.423-437. The Hague: Mouton.
- Kullavanijaya, P.,&L-Thongkum, T.(2000). *Linguistic criteria for determining Tai ethnic groups: Case studies on central and south-western Tais*. Mahidol University, Institute of Language and Culture for Rural Development.
- Owen, R. Wyn. (2008). *Language Use, Literacy, and Phonological Variation in Khuen*. M.A.Thesis, Faculty of Humanities, Payap University.
- Petsuk, Rasi. (1978). *General Characteristtics of the Khun Language*. M.A.Thesis, Faculty of Graduate Studies, Mahidol University.